

Ny Håndbog i trafiksikkerhedsberegninger og ulykkesbekæmpelse

Vejdirektoratet har med hjælp fra Trafitec udarbejdet en ny håndbog i trafiksikkerhedsberegninger og ulykkesbekæmpelse. Håndbogen samler den eksisterende viden om systematisk ulykkesbekæmpelse med vejtekniske tiltag. Målgruppen for håndbogen er fagfolk, der arbejder med trafikikkerhed i kommuner og i Vejdirektoratet samt hos rådgivere.

Mette Fynbo, Vejdirektoratet
mfy@vd.dk

Poul Greibe, Trafitec
pgr@trafitec.dk

Hvorfor denne håndbog?

I Danmark har man i adskillige årtier arbejdet målrettet med trafikikkerhed. Den viden og de erfaringer, som er gjort i gennem årene, er i stor udstrækning opsamlet i rapporter og anden litteratur. Det gælder både de statistiske metoder til udpegnings af ulykkesbelastede lokaliteter, værktøjer og metoder til ulykkesanalyser og undersøgelser af specifikke foranstaltningers sikkerhedsmæssige effekt. Den nye håndbog giver en samlet fremstilling af metoder til ulykkesbekæmpelse og dens forudsætninger og den udgør sammen med håndbogen *Effekter af vejtekniske virkemidler* en samlet værktøjskasse til brug for det ulykkesbekæmpende arbejde. Vejdirektoratet arbejder selv ud fra disse metoder og principper i det ulykkesbekæmpende arbejde med fx sorte pletter og grå strækninger.

Trafikkerhed og ulykkesbekæmpelse

Trafikkerhedsarbejdet kan overordnet set opdeles i tre forskellige indsatsområder:

- Forbedring af vejene – som gennemgås i håndbogen
- Påvirkning af trafikanternes adfærd, fx via lovgivning, kampagner og kontrol
- Forbedring af køretøjerne via bedre køretøjsikkerhed.

Den nye håndbog fokuserer alene på vejene – også kaldet det stedbundne trafikikkerhedsarbejde.

I det stedbundne trafikikkerhedsarbejde er der to overordnede strategier:

Ulykkesbekæmpelse

At bruge viden om stedfundne ulykker til at foretage ændringer på vejnettet for at forhindre tilsvarende ulykker i fremtiden. Det kan fx være ved ombygninger af ulykkesbelastede kryds.

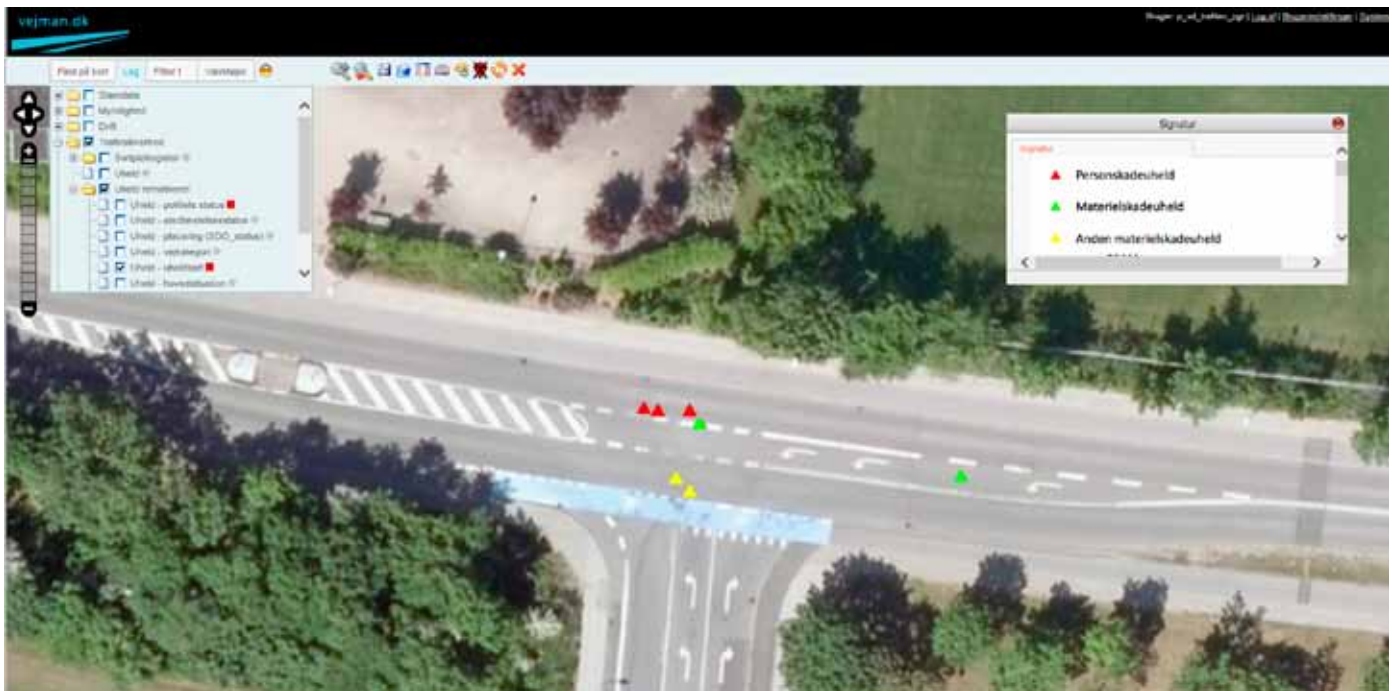
Ulykkesforebyggelse

At bruge viden om generelle trafikikkerhedsproblemer og -løsninger, så ulykker kan forebygges generelt set på vejnettet. Det kan fx være massetiltag, uddannelse, kampagner og vejregler.

Ulykkesbekæmpelse baserer sig på en formodning om, at de allerede stedfundne ulykker er en brugbar indikator for, hvor, hvor mange, og hvilke ulykker der også vil

Figur 1. Politiet rapporterer årligt ca. 11.000 trafikulykker.

Figur 2. Eksempel på visning af ulykker i vejman.dk. Her ulykker i et kryds med angivelse af ulykkesart.

ske fremover. Der, hvor ulykkerne hidtil er indtruffet med en vis hyppighed og regelmæssighed, må man forvente, at tilsvarende ulykker fortsat vil ske, såfremt man ikke foretager sig noget for at modvirke det. Udpegning og udbedring af sorte pletter er et eksempel på ulykkesbekæmpelse.

I Danmark rapporterer politiet årligt ca. 11.000 trafikulykker med personskade eller alene materielskade. Ulykkesforekomsterne er til en vis grad præget af tilfældighed, men på nogle lokaliteter ser man en systematisk ophobning af ulykker. En metodisk tilgang til at udpege disse steder og udarbejde løsningsforslag samt at rangordne projekterne, så man starter med de mest rentable, kræver, at ulykkesbekæmpelsen foregår systematisk.

Systematisk ulykkesbekæmpelse betyder, at man går systematisk frem, når man:

- Vælger hvilke ulykkesproblemer man vil forsøge at løse ved at koncentrere indsatsen om de mange ulykker og de ulykker, som med stor sandsynlighed vil gentage sig, hvis man ikke gør noget.
- Udarbejder løsningsforslag ved at løse de konstaterede problemer ud fra en analyse af de stedfundne ulykker
- Vælger blandt de udarbejdede løsningsforslag ved at effektivere og prioritere løsningerne efter faste, ensartede kriterier.

Der skelnes mellem varianter af den systematiske ulykkesbekæmpelse. Varianterne adskiller sig primært fra hinanden ved den måde, hvorpå man vælger, hvilke ulykkesproblemer man vil analysere og forsøge at løse.

De mest almindelige er:

- Udvalgelse efter geografisk koncentration (typisk sorte pletter eller grå strækninger, altså lokaliteter, som er særligt ulykkesbelastede)
- Udvalgelse efter tema (fx ulykker med faste genstande, ulykker med cyklist, frontalkollisioner)
- Udvalgelse efter rentable lokaliteter (et konkret sikkerhedsbekæmpende tiltag ønskes implementeret og potentielle lokaliteter, hvor tiltaget forventes at have effekt, skal findes).

Ulykkesforebyggelse handler om at anvende vor viden om generelle trafiksikkerhedsproblemer og løsninger, så ulykker på vejnettet kan forebygges. Det gælder både ved ombygning af eksisterende veje og ved anlæg af nye. Den anvendte viden til ulykkesforebyggelse stammer fra forskning og ikke mindst fra praktiske erfaringer opnået gennem det ulykkesbekæmpende arbejde.

Trafiksikkerhedsrevision er et værktøj til systematisk ulykkesforebyggelse. Her anvendes eksisterende viden om trafiksikkerhed på nye projekter, så nyanlæg og ombygninger udføres så sikre som muligt.

Trafiksikkerhedsinspektion er en systematisk gennemgang af eksisterende veje. Målet er at afdække forhold, som er til fare for trafikanterne, samt at komme med forslag til, hvordan trafiksikkerheden kan forbedres på inspicerede lokaliteter.

Ulykkesforebyggelse dækker også det ikke-stedbundne trafiksikkerhedsarbejde, herunder forskning, uddannelse, kampagner, vejregler mv.

Hvad er nyt i Håndbogen?

Udover at samle eksisterende viden på området er der også nye elementer i Håndbogen. Det drejer sig bl.a. om:

- Den velkendte problemløsningsstabel med forslag til konkrete vejtekniske virkemidler findes nu i en opdateret version baseret på den nyeste viden. Tabellen anviser forskellige løsninger på ulykkesproblemer opdelt på strækninger og for forskellige typer af kryds.
- I håndbogen beskrives metode til at arbejde med "grå strækninger". "Grå strækninger" er længere sammenhængende strækninger (inkl. kryds), hvor antallet af ulykker ikke er signifikant højere end forventet, men hvor ulykesantal, -type eller koncentrationen af ulykker giver grundlag for at introducere rentable sikkerhedsfremmende foranstaltninger generelt for strækningen.